

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Noua de Placentiæ rebus agitantur consilia, sed sine fructu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1549. finem mors anteuereret, ac proinde, ne quod ad arcendum schisma susceperat, schisma excitaret. Itaque quò longius huiusmodi periculum arceretur, se declarare, cum ex Actis, tum ex aliis certis argumentis, sibi compertum esse, translationem ritè peractam fuisse, eamque tamquam legitimam denuntiare, ab omnibus recipendam, grauissimasque censuras detrectantibus intorquere. Verùm contrà Ceruinus admonuit, cunctatione opus esse, cum res tam occultè peragi non posset, quin pluribus quàm tribus innotesceret: unde timendum erat, ne patefacta perniciosos motus cieret. Præterquam quòd haud solidum animaduertebat fundamentum illius suspicionis, quæ Montanum angebat, rapiebatque in tam violenta consilia; quandoquidem Cæsar ipse in mandatis Madruccio traditis, ac Paulo exhibitis, declarauerat, electionem Pontificis, etiam persistente Concilio, ad Cardinalium collegium pertinere. Quare tum ea de causa, tum quia eius Præsules Tridentini numquam quidem per Concilij speciem agere ausi fuerant; tum etiam quia ceteri Antistites ac Principes Bononiensem Synodum comprobant, sperandum Cæsari non esse, in eo euentu prætextum vllum creandi in vrbe Tridentina Pontificis, nisi talis, qui à fidelium pietate venerationis & obsequij loco insectationem abominationemque tamquam spurium experiretur: cum ingentia turbarum molimina minimè suscipiantur, vbi nec rerum species suppetit ad ius persuadendum, nec sine hac persuasione robur est ad rem conficiendam.

h Litteræ
Ceruini ad
Montanum,
15. Iulij
1549.

C A P V T III.

Noua de Placentiæ rebus agitantur consilia, sed sine fructu.

HOC pacto controuersia de Concilio neque componebatur, nec in apertum disidium ruebat. Sperauit, sicuti diximus, Cæsar Placentiã quasi hamo Pontificem ad sua vota pertrahere: sed ex aduerso, Placentiæ occupatio suspiciosiorem Paulum reddidit ad introspectiua Caroli consilia, adeoque difficilior ad illius postulata. Tamen vel ipsi Pontificis clientes existimabant, eam in illo cautiorem lentitudinem profectam esse à recuperationis cupiditate, suæque familiæ amore, quò iustæ indignationis impetus frangeretur: atque hæc erat Montani opinio, & aliquorum Præsulum Concilij studiosorum. Sed qui apud Pontificem aderant, atque ad penitiora consilia admittebantur, intelligebant, Principibus in contentionibus, quò reuerà prudentes sint, opus esse

vt

vt se timidiore haberi patienter tolerant, quales postea forent; ita se gerentes, si reipsa eorumdem potentia tanta esset, quantam vulgus opinatur: ad quam opinionem, basim scilicet Principatus, sustinendam, necesse est, experimentum declinent, vt falso credi possit, ingentes in ipsis vires esse, exiguum animum. Pontifex itaque maluit rem per negotium agitare, quippe magis Ecclesiastico Principi consentaneum, minusque periculosum; adeoque Iulium Ursinum misit ad Casarem, quo res Placentina potissimum, itidem ac Patribus, quos memorauimus, res Concilij, præcipue nitebatur. Ursinus verò, iuxta ac reliquis vsu venit, quâ proprij voti lenocinio, quâ verborum generalium blandimentis inescatus, quibus sagaces Principum administrum primis in congressibus vtuntur, Romam rediit, & rem propè confectam retulit: sed huiusmodi spei res quæ gerebantur in Italia minimè responderunt. Etenim paulò post Moroni profectionem, Catalanus quidam, illi sanguine coniunctus, iussu Pontificis in Æliam arcem coniectus est, quod ipsi imputabatur, fuisse molitum, Bononiam per fraudem Cæsarianis tradere: & eadem de causa nonnulli quoque tamquam proditoris participes capti sunt, & à Montano Romam missi. Et Gonzaga (ex iis quæ innotuerunt) in familiaribus de Placentia sermonibus ceu nugas deridebat sparsum de illius restitutione rumorem, & tamquam vanum Ursini ad eam transigendam reditum in Germaniam: affirmabatque, nihil planè ea de re sibi fuisse significatum à Cæsare; & tamen se pro certo credere, ne deterrimam quidem illius urbis pinnam se inconsulto à Cæsare redditum iri.

2 Ac sane his administrum dictis facta Principis consonabant. Iam prius cœperat Carolus sua promissa infuscare, Pontificiis Nuntiis admonitis, se, vt & conscientia suæ quieti, & publicæ famæ consuleret, ne quid cum Imperij detrimento agere videretur, cupere summatim noscere, quonam iure urbem illam Sedes Apostolica sibi arrogaret. Quæ prompti ac benevolentis animi significationibus postea conspersa Ursino persuaserant, reuera exoptare Casarem Pontifici ac genero gratificari, adeoque satis illi factum iri quocumque titulo colorato, nedum firmis fundamentis nixo. Sed Pontifex longè sagacior huic petitioni obsistere conatus fuerat, optimè gnarus, iudicia de iure ditionum semper esse turbida ac diuturna, adeoque ei qui rem non possidet incommoda, multoque magis, cum eiusdem possessor obtinet iudicis potestatem. Quapropter nolebat sibi adimi beneficium à legibus inductum per remedia possessionis: proinde causabatur, suam sibi pacificam veteremque possessionem

1549.

¶ Ex Montani litteris ac Diario, 24. Martij 1549.
 b Litteræ Farnesij ad Montanum, in Diario, Idibus Septemb. 1548. & in eodem Diario, 18. 27. & 30. Octobris.
 c Litteræ Montani ad Ceruinum, 8. Iunij 1549.
 d Ita loquebatur, quamquam Placentia verè pnenas non haberet.
 e Totum existat in responso Pontificis ad Martinum Alonsum Delrium, postea offerendo; & fuit in variis litteris Farnesij ad Bertanum, præsertim 26. Aprilis 1549. in citato volumine Burghesiorum.

1549. sionem sufficere, ut ante quodcumque iudicis examen adempta ipsi civitas redderetur. Verumtamen cum hinc Cæsar instaret, declararetque, nolle per ea vel iudicij formam inducere, vel ulli partium id fraudi esse; hinc Pontifex consideraret, sibi litem habendam cum adversario, Magistratus apparitoribus haud obnoxio, vi potius quam suasionibus eò adductus est; sed adiectâ simul contestatione, id præstari tantummodò, ut Cæsar de re doceretur, non item ut res postea ministrorum cavillationibus subiaceret. Quamobrem protulit quoddam caput illius fœderis, quod anno 1511. cum Iulio II. initum fuerat; ubi fœderati convenuerant, ut eorum singuli quod ad ipsos iure spectabat, & à Gallis tunc possidebatur, id sibi acquirerent; atque ob eam pactiorem à Sfortia & Cæsare Mediolanum, à Pontifice verò Parmam & Placentiam illis inspectantibus & consentientibus recuperata fuisset: cumque ex occasione interregni Pontificij eas vrbes interceptisset Sfortia, fuisset statim nouo Pontifici ab eo restitutas. Protulit præterea eiusdem vrbis cessionem, Pontifici disertis verbis habitam à Maximiliano, paterno Caroli auo, proximeque in Imperio decessore, cum assensu Regis Catholici, qui eiusdem Caroli auus maternus fuerat: ac denique pactiorem capitam cum Leone solemniter ab ipso Carolo firmata anno 1521. quæ tanto fuerant emolumento Cæsari & Imperio, quanto Mediolanensis ditionis recuperatio. Sed quoniam exemplaria tantum harum tabularum à Nuntiis Pontificiis delata fuerant, Mendoza, qui Senis Romam Cæsaris iussu subinde ventitabat, petiit, impetravitque, ut legitimæ à se tabulæ inspicerentur.

f Ex litteris Montani ad Ceruinum, 22. Augusti, & ex Diario, 26. Iunii 1549.
g Ex litteris Dandini ad Sanctacrucium, 9. Iulij 1549.
h Signatur 12. Iunii.
i Indicatur in lib. 7. Adriani, & fufius in epist. Farnes. ad Bertanum 1549. in monumentis Burghesiorum.

Verum his omnibus præstitis, regresso in Germaniam Iulio Vrsino responsum fuit nomine Cæsaris ^f à Granuellano, Madruccio, ac Petro Soto, qui Caroli confessiones excipiebat: Cum perlecta ac perpensa fuissent, quæ Pontifex Cæsaris ministris producerat, compertum haberi, ^g nec Ecclesiæ, nec iis qui in possessionem missi fuerant, quidquam iuris competere in Parmæ Placentiæque dominium; à Cæsare tamen missum iri Martinum Alphonsum Deltrium è sua familia, qui rebus idoneum temperamentum afferret. Nec huius aduentus diu prolatus; qui huiusmodi sententiam exhibuit: ^h Nondum legitimè apparet ius vllum, quo duæ illæ vrbes Ecclesiæ deberentur; multoque clariora in vtramque Imperij iura reperiri. Argumenta ad hoc comprobandum ab eo scripto non afferebantur: sed quantum aliunde colligitur, ⁱ & quod satis esse potest ut id quasi deliberetur in alterius argumenti narrationibus, in eo potissimum sita erant, quod pro certo ponebatur, eas vrbes ante
 Maxi-

Maximilianum fuisse membra Mediolanensis Principatus, & nullo pacto ad Apostolicam ditionem pertinuisse, cum legitimæ donationes antiquiorum Cæsarum minimè producerentur, quæ ab Apostolica Sede prætendebantur. Maximilianum Cæsarem successoribus suis nocere nequiquam potuisse: pactiones verò Caroli cum Leone iis verbis fuisse conceptas, quibus Pontifici permittebatur quidem occupatio ac possessio earum urbium quæ tunc in Gallorum potestatem deuenerant; nouus tamen titulus illius dominij non addebatur. Insuper eodem scripto Cæsaris nomine offerebatur, eundem saluis Apostolicæ Sedis & Imperij iuribus, de quibus postea ritè cognosceretur, daturum Octauio gratuito munere, & ubi is Parmam etiam Cæsari traderet, quadraginta scutorum millia, ex regno Neapolitano^k singulis annis percipienda. Ad quam pecuniæ summam Parmæ simul ac Placentiæ proventus numquam peruenerant.

1549.

^k Apparet in scripto Episcopi Aquilani ad Cæsarem, quod est in Archivio Burghe-siorum.

4 Verebatur Paulus, ne per ea concordia negotia, inter se ac Cæsarem agitata, tepesceret in Rege Gallia: studium fœderis secum iungendi, fortasse suspicaturus, eius fœderis fragorem ac speciem adhiberi ad augenda Pontifici conditionum commoda, eumque cum Cæsare denuò coniungendum; adeoque quidquid ab ipso Rege cum Pontifice agebatur, non effecturum ut Regis aduersarius dominia deperderet, sed ut amicos reciperet. Quare studuerat semper Pontifex Henrico suadere, ea à se tractari, ne se alienum ostenderet à pacifica suarum rerum recuperatione; id verò vsui etiam ipsi Regi futurum fuisse, qui eâ ratione labori ac dispendio armorum parceret, ut Parmam tutaretur, & Placentiam Farnesiis sibi addictis recuperaret; sed verè nullam deprehendi bonæ spei verisimilitudinem. Ac de seriè causæ subinde illum docebat, iis semper ob oculos positus, quæ Regi plurimum suspicionis ingererent de non sincero Cæsaris animo. Verumtamen quemadmodum nulla inter plantas est seu magis ad germinandum, seu minus ad arefcendum procliuius, tametsi parum ferendis fructibus assueta, quàm Spes; ita fieri potuit, ut aliquas radicum fibras in Pauli animo egerit, quamuis ille cauerit, ne quid germinis ex illa appareret in iis quæ cum Henrico agebat. Certum est, cum ea quæ diximus responsa Cæsaris ad ipsum Paulum delata sunt, ratum se ab eo grauiter offensum, planeque delusum; maluisse tamen per grauitatem quàm per iracundiam verborum, indignationem animi præ se ferre, mutuo scripto Cæsari in hanc sententiam^l reddito: Multò se libentiùs responsonem omis-surum fuisse, si absque suæ Sedisque Apostolicæ damno id sibi li-

^l 25. Julij 1549. in monumentis Burghe-siorum, & extat impressum in 3. tomo litterarum ad Principes.

Pars II.

B b

cuiisset:

1549.

cuiisset: sed cum ad hoc se compulsus sentiret ab exhibitis Cæsariani scripti sententia, id præstiturum pro eo quod deceret & modestiam suam, & gradum in quo fuerat à Deo collocatus; nec ea omnia quæ possent, sed tantum quæ satis essent, repositurum. Nolle igitur se repetere atrox & execrandum facinus Placentinum, neque litteras, quibus postmodum ea ciuitas ad se scripserat, velle ipsam in Ecclesiæ obsequio persistere, neque vim à Cæsaris administris ad urbem occupandam illatam, nec amplas iteratasque promissiones per plura tempora, pluribusque suis Nuntiis factas. Proinde, ut ad ea solum, quæ Martinus Alfonsus postremam legationem detulerat, responsionem contraheret, compertum esse Cæsari, ipsum Paulum uti citra omnem obligationem, ita citra omne sui iuris detrimentum, ut illi gratificaretur, exhibuisse quasdam probationes iuris quod in Placentiam obtinebat Ecclesia: satisfactum fuisse Mendozæ, cupienti authenticas tabulas inspectare; nec ab eo postea quidquam illis obiectum. Hinc mirum videri, quod iactabatur, nihil legitimi iuris pro Ecclesia apparere. Placere Pontifici, mentem Cæsaris non esse, ut Sedis Apostolicæ iuri quidquam detraheretur; ceterum se Deo vniuersoque hominum generi diiudicandum relinquere, an oblatæ conditiones honestæ, adeoque admittendæ essent, an eidem Sedi, quin toti Christianæ Reipublicæ summum detrimentum illaturæ. Quare ne Apostolica Sedes aliique læderentur, se illud vrgere, quod Cæsar ipse in memorato scripto à se promissum fatebatur, nimirum, redditurum se Placentiam Ecclesiæ, ubi cognosceret, eam illi iure deberi. A se proinde, quam vehementissime posset, rogari Cæsarem, ut Deum suamque conscientiam iterum consulere, agnosceretque, eam urbem Apostolicæ Sedis debitam, nec ipsi fas esse plurimas ob causas eam retinere. De Parma nihil aliud quid responderet occurrere, nisi eam ad Ecclesiam tum iis omnibus nominibus quibus Placentia, tum etiam aliis peculiaribus spectare. De postrema parte, in qua sermo erat de recognoscendo quæ decebat ratione tum Ecclesiæ tum Imperij iure, uti Pontifex numquam antea recusauerat; ita neque in posterum recusaturum quidquid animaduerneret è Diuina gloria & Christiana re fore; eundemque sperare, Cæsari quoque tamquam Ecclesiæ aduocato, eiusmodi sensa diuinitus afflatum iri, quibus nollet auctoritati iurisdictionique Sedis Apostolicæ ac Pontificis obices opponere.

Ita sibi temperauit Pontifex in eo ictu, quo ipsius sanguis, ditio ac dignitas petebantur, nullam vsus violentiam, minisque anathematis, quas

quas comminiscitur Suavis; quin haud vniquam intercisa sunt concordia filia. Cum autem animaduersum esset, statuisse Cæsarem retinere Placentiam, simulque verbis ac factis Parmæ inhiare, noua ratio fuit excogitata, quâ vtrique partium satisfieret, ac prospiceretur, relicta Cæsari vtrâque eâ vrbe, quarum accessio Mediolanensem Principatum mirificè muniebat, & earum vice receptâ ab Apostolica Sede, atque Octauio Farnesio, eiusque posteris, Senensi vrbe, seiunctâ à Cæsaris ditionibus, & cum Ecclesiæ terris coniunctâ. Senensis namque Respublica valdè fluctuabat, cui Cæsar plurimum pecuniæ, plurimumque curarum impendebat, perpetuâ nouarum rerum suspitione sollicitatus: & Pontifex spem habebat, Florentiæ Ducem in idem conspiraturum; quippe qui mallet eam urbem cernere in potestate Farnesiorum Principum, & potentiâ minorum, & quibuscum affinitas agitabatur, quàm habere prope se Rempublicam bellicosam, ac semper alicui Regum addictam. Fuit itaque iniunctum Bertano, vt aliquid suâ quasi sponte insinuaret; eâ planè ratione, quâ solent ministri ostendere simul ac negare, vocem quam edunt esse à quadam superiori mente in ipsorum orta delapsam; cum ita ea, quæ ab ipsis proponuntur, tantum simul auctoritatis & cautionis obtineant, quantum satis sit & ad negotium inducendum, & ad repulsæ dedecus minimè subeundum. Verùm seu Pontificis obitus, seu aliud impedimentum, illius tractationis semen suffocauit.

C A P V T I V.

Noua Pontificis studia, vt omnis nationis Præsules Romam pertraheret ad disciplinam reparandam; & suspensio Concilij.

Postrema Pontificiæ responsionis verba ad id spectabant, quod simul cum amara Placentinæ restitutionis repulsa retulerat Ursinus de inexorabili ^a super Concilij negotio Cæsaris voluntate; adeoque quamuis bonam spem sæpius fecisset, tamen cum ad rem deuentum est, numquam passus fuit suos Præsides Tridentinos Romam petere ad Ecclesiæ disciplinam componendam cum ceteris aliarum nationum Episcopis, sed intolerandas conditiones semper interiecerat; ^b præsertim verò duas: altera erat, Ne disciplinæ leges habendæ, libello *Interim*, Clerique Germanici emendationi in Comitibus promulgatæ repugnarent: altera, Vt Pontifex palàm faceret, aduenturos eosdem Præsules vt peculiare Episcopos, non vt Synodi Patres, quo translationem tacitè pro irrita

^a Diarium, 2. Iulij, quo die Ursinus rediens è Germania transit Bononiâ.
^b Ex litteris Farnesij ad Bertanum, 11. Septembris, inter scripturas Burghesiorum, in iam dicto volumine.

B b 2

fuiſſet